

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

2. De Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis supradicti plectendi sunt? Et an ultra pœnas sit in aliquibus casibus illis aliqua abiuratio indicenda? Et an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

500. Tractatus XII. De Poenis Delictorum,

RESOL. II.

De Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus poenis supradicti plectendi sunt?

Et an ultra poenas sic in aliquibus casibus illis aliquæ abjuratio indicenda?

Et an Iudæi transientes ad Saracenos, seu ad alios infideles possint puniri ab Inquisitoribus? Ex p. 4. tit. 7. Ref. etiam 2.

§. 1. Nonnulli sunt casus, in quibus Inquisitores possunt procedere contra Iudæos & infideles non baptizatos, contenti in Bulla Greg. XIII. edita ann. 1581. in qua Summ. Pontifex decrevit in §. 2. ut puniantur ab Inquisitoribus Iudæi & infideles negantes quæ habent communia circa fidem cum Christianis, ut Deum unum, æternum, omnipotentem, creatorem omnium esse, aut id alicui etiam privatim infirmantes, vel §. 3. dæmones invocantes, consulentes, eis immolantes, vel thaus & fumigationes offerentes, aut §. 4. verbo, facto, exemplo, aliòve modo nefaria hujusmodi docentes Christianos, vel ad ea perducere tentantes; vel §. 5. Christum purum hominem, aut peccatorem Deive matrem non Virginem, similiter blasphemias hereticas proferentes; vel §. 6. auxilium, consilio, opere, favore Christianum à fide ad impietatem sectas, superstitiones, aut hæresim sollicitantes; vel §. 7. aliquem à fidei, vel Baptismi post ejus declarationem nutu, verbo, facto, aut alio quocumque modo voluntatem retrahentes, dehortantes, impediens quovis modo: aut §. 8. Hæreticos Apostatice scientie receptantes, alentes, commeatu juvenes, associantes, deducentes, vel deducendos & associandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxilium, consilium, favorem deferentes, vel facientes ne ab eis perpetrata investigari queant; vel §. 9. prohibitos libros deferentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam suam conferentes; vel §. 10. derisioni habentes Christianos, sacram hostiam, Crucem, Christum Dominum, conspuentes, vel facientes quid simile, ovem, agnum, aut aliud quid Cruci affigentes, aut appendentes; vel §. 11. Christianas nutrices tenentes, vel cogentes quando communicant uno, aut pluribus diebus confundere lac in cloacas, aut latrinas. In omnibus his casibus, ut diximus, Pontifex præbet auctoritatem Inquisitoribus procedendi ad verum: his Iudæos, & alios quoscumque infideles, ut observat etiam Riccius, de jure person. & c. lib. 1. cap. 52. num. 7. Soula in Apher. Inquis. lib. 1. cap. 37. à num. 18. usque ad 27. Scortiam in Bull. Pontif. theor. 347. & alij penes ipsos. Vide etiam circa præsentem questionem Azoriorum tom. 1. lib. 8. c. 22. q. 12. Campegius in addit. ad Zanichinum cap. 36. lit. B. Simanc. tit. 35. per tot. Canteram in qq. crim. cap. 1. de heret. n. 72.

2. Sed deveniendo ad nostrum institutum, quibus poenis plectendi sint supradicti Iudæi & infideles talia delicta perpetrantes, tradit Pegna in direct. Inquis. p. 2. comment. 69. ubi quatuor poenas numerat, privationem communionis cum Christianis, pecuniariam, carcerem & verbera, neque ab his putat recedendum. Addit verò quòd si atrox sit scelus à Iudæo, vel alio infideli contra fidem patratum, acrior poena eis imponi poterit, ac etiam relinqui poterunt Curie seculari, si nam quoties poena relinquitur arbitrio judicantis, si crimen sit ingens, iudex arbitrium potest extendere usque ad mortem. Ita Pegna, & post illum Calstrus Palaut in sum. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 6. n. 1. & Farinacius de heresi, quest. 178. num. 146. & ante illos

jure imposita? Respondeo poenæ contra hæreticos à jure statuta hæ sunt. Prima est sententia excommunicationis majoris, quæ spiritualis est, quæ decernitur in cap. ad abolendam, & cap. excommunicamus 1. & 2. tit. de heret. in decretal. & in 6. & tandem ætiori vinculo in Bull. Cœn.

5. Secunda poena partim spiritualis, & partim temporalis, est privatio omnis Ecclesiasticæ dignitatis, officij, & beneficij, & inhabilitas ad ipsa, & habetur in cap. elidicimus, cap. pudenda 24. quest. 1. cap. præter, 32. dist. cap. quo jure, distinct. 6. cap. ad abolendam, cap. excommunicamus 1. de heret. cap. ut commissi, eodem tit. in 6.

6. Tertia poena temporalis est, videlicet publicatio bonorum omnium, quibus privantur hæretici à die commissi criminis, & habetur in l. Manicheos, l. Arriani, C. de heret. in Authen. Gazaros, & Authen. idem est, C. eodem tit. in cap. Iudæi, 1. q. 4. cap. vergentis, de heret. cap. cum secundum leges, eodem tit. in 6. Huic poenæ annectitur alia similis, quæ est privatio omnis dominij temporalis, jurisdictionis & omnis debiti quod ex fidelitate quocumque titulo illis debebatur, in cap. ult. de heret. Poena privationis bonorum extenditur etiam ad filios hæreticorum, sic enim bona ab eis auferuntur, ut filij & hæredes maneat perpetuo spoliati, quod antiquo jure non fiebat, sed bona parentum hæreticorum filiis Catholicis tradebantur, ut patet ex l. Manicheos, l. cognovimus, C. de heret. Authen. idem est, eodem Cod. cap. Iudæi 1. q. 4. Sed jure novo fisco applicantur, ut patet ex Auth. Gazaros, & l. ult. C. de bonis præscriptorum, & cap. vergentis, de heret. & cap. secundum leges, eod. tit. in 6.

6. Quarta poena etiam temporalis est. Quinta, perpetua infamia, in Authen. Gazaros, C. de heret. cap. infamis, 6. q. 1. cap. alieni, 2. q. 7. c. infamis, de reg. juris, cap. excommunicamus 1. de heret. & c. 2. §. hæretici, eodem tit. in 6. huic poenæ annexa est inhabilitas ad omnem honorem dignitatem, officium & actionem civilem, ut hæreticus, nec iudex, nec testis, nec actor, nec tabellio, neque aliud simile esse possit, quoniam hæc omnia infamis prohibita sunt, ut habetur in cap. infamis, de reg. juris, in 6. & in l. 2. C. de dignitatibus, & nominatim etiam hæc hæreticis interduntur in l. quoniam, C. de heret. l. si pupilli, §. videamus, de negot. gest. cap. excommunicamus, 1. de heret. cap. quicumque, cap. cum secundum leges, eod. tit. in 6. quæ quidem poena infamiae extenditur ad filios & nepotes usque ad secundam generationem, ex l. quisquis, C. ad leg. Iuliam majestatis, & ex cap. Quicumque, & cap. statutum, de heret. in 6. quo pacto verò & quousque hæc poena eos comprehendat, explicat Simanca tit. 29. & Covarr. var. lib. 2. cap. 8.

8. Et ultima tandem poena est supplicium mortis, quo tandem plectuntur impenitentes & incorrigibiles, quæ constituta est legibus civ. in l. Manicheos, l. Arriani, l. quicumque, Cod. de heret. & jure Canon. in cap. ad abolendam, cap. sicut ait, cap. excommunicamus 1. de heret. & in cap. super eo, & cap. ut commissi, eodem tit. in 6.

9. His igitur suppositis deveniendum est ad abjuraciones & poenas extraordinarias cuilibet particulari delicto in hoc sacro Tribunali imponendas, quas ego, scit Deus cum quanta diligentia, collegi ex probatissimis authoribus ad sublevandum laborem DD. Inquisitorum, quibus hæc omnia & à me scripta & scribenda humiliter & ex corde submitto.

illos Calderinus tracta de heret. cap. 36. n. 4. Repertor. Inquis. ver. Iudaeus, §. Sed circa praedicta. Zanchinus de heret. cap. 36. n. 4. & ibi Campegius.

3. Sed audiamus Soulam in Aporisim. Inquis. lib. 1. cap. 37. num. 29. sic asserentem, Poena quae praedictis infidelibus imponi debet, est arbitraria, maior, vel minor, pro qualitate delicti videlicet poena privationis, communicationis cum Christianis, pecuniaria, carceris, verberum, remigandi etiam in perpetuum; trahi praeterea possunt Curiae saeculari, ultimo supplicio puniendi, ex constit. Greg. XIII. Haec Soula. Vnde ego olim anno 1633. die 29. Augusti consului quemdam Maurum ad tritremes per teneonium damnandum esse, ex quo pertinaciter in Tribunali S. Officii falsum deposuit ad excusandum alium Maurum jam Christianum factum, qui à dicto Mauro adjutus fugam arripuerat in Africam animo apostatandi, licet ex pietate DD. Inquisitorum non ad tritremes, sed ad verbera fuerit condemnatus. Quod autem Inquisitores possint specialiter contra Turcas procedere, quando adjuvant, vel consulunt Christianos ad apostandum, docet Eymericus in direct. Inquis. part. 2. q. 45. n. 3. & Zecchius in summa tom. 1. c. 1. de heret. n. 13. & aperte patet ex Bulla Gregorij XI. quam per extensum ponit Eymericus loco cit. & commentariis illustrat Scottia in Bull. Pontif. epitom. 27. theor. 73. 74. 75.

4. Igitur cum Iudaei delinquant in iis, quae sunt nostrae fidei communia, certum est Inquisitores posse illos punire. Difficultas est, an ultra penas, de quibus supra dictum est, sit in hoc casu illis aliqua abjuratio indicenda? Affirmative respondeo cum Pegna in direct. par. 2. comment. in hac forma.

5. Ego N. sacro sancta Dei lege posita coram me, & meis manibus tacta, jure me credere corde & ore profiteor, illam veritatem ac fidem, quam lex Dei sacro sancta docet, ac in primis Deum esse invocandum solūque adorandum, & per consequens detestor eum errorem qui dicit, daemones esse advocandos, eiusque divinos honores tribuendos, aut similia, juxta qualitatem errorum quos adversus fidem admisit, non enim in tali casu jurat super Evangelia, quibus non credit, nec abjurat haereticum quae in ipsum non cadit.

6. Et ita in facti contingentia accidit Barcinone anno 1371. ubi Episcopus & Inquisitor in die Circumcisionis Dominicae fecerunt publice abjurare, & sententialiter perpetuo carceri manciparunt quemdam Iudaeum convictum & confessum, quod daemones invocaverat & sacrificaverat: ut observat Vmbertus Locatus in praxi inquis. ver. Invocare, §. ult. & ante illum Eymericus in direct. Inquis. part. 2. quest. 46. n. 16. qui tunc erat in Aragonia Inquisitor, & dictum Iudaeum, prout supra, ipsemet condemnavit.

7. Sed ex dictis oritur pulchra quaestio, an Iudaei transientes ad Saracenos, seu ad alios infideles, possint puniri ab Inquisitoribus? Negativè respondet Soula in apor. Inquis. lib. 1. c. 37. n. 27. Farinacius de haeresi q. 178. n. 132. Decianus lib. 5. c. 10. num. 34. & alij. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse existimo, quam tueri doctus Inquisitor Camillus Campegius in addit. ad Zanchin. de heret. c. 36. lit. B. in fine, ubi sic asserit: Tandem circa hanc tractationem de Iudaeorum delictis per Ecclesiam puniendis, vide adducta per Romanum in singul. 687. ubi quaerit, an Iudaeus convertens se ad ritum Saracenorum, veniat aliqua poena puniendus? & probat quod non sit puniendus. Tu verò tene doctrinam direct. Inquis. part. 2. q. 46. quae securior esse videtur. Constat autem quod quam plurima in lege Saracenorum continentur quae veritati Scripturae adversantur, quae & Iudaeis & nobis communia existunt. Ideo ex hoc potissimum puniri possunt, quia non licet ab eis discedere; sicut enim puniri debent Iudaei colentes idola, vel sacrificia illis offe-

rentes, aut daemones invocantes, ita credo, eos puniendos esse, si ad aliam sectam transcant, in cujus ritu contineantur contraria his, quae ipsi Iudaei nobiscum tenent, ut jam dictum est. Ita Campegius: unde contrariam sententiam non posse sustineri post constitutionem citatam Gregor. XIII. manifestum est. Nam in §. 2. tribuitur Inquisitoribus potestas contra Iudaeos negantes, quae habent communia circa fidem cum Christianis. Sed Iudaei transientes ad sectam Saracenorum, necesse est ut negent multa, quae habent communia circa fidem cum Christianis, ergo, &c. Ex quo valde miror Soulam alioquin virum doctissimum, & de nostro sacro Tribunali, bene merentem, negativam sententiam docuisse. De Farinacio vero non miror, quia non ita diligenter omnia dubia discutit. Decianus est venia dignus, quia ante constitutionem Gregor. scripsit.

8. Nota etiam Soulam pro sua sententia citare Pegnam in direct. part. 2. comment. 69. sed ibi Pegna refert tantum Oldradum, & asserit ejus dicta ob brevitatē non velle expendere, in quibus verbis minime demonstrat talem sententiam ipsum tenere.

RESOL. III.

De Apostatis, & aliis qui vulgo dicuntur Renegati, an contra supradictos possint Inquisitores procedere?

Et de poenis, & abjuracionibus, quas illis in aliquibus casibus imponere debent, agitur.

Et an Inquisitores sine Episcopo possint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur Renegati si sponte ad eos venerint & poenitentiam posulerint?

Et an iudex laicus possit cognoscere de Apostasia, quando agitur de quaestione facti, quod idem dicendum est de haeresi? Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 3.

§. 1. Posse contra supradictos procedere Inquisitores, tradit Filiucius tom. 2. tract. 12. c. 5. n. 145. ubi sic ait. Inquisitores habent jus inquirendi in eos, qui à Christianis transiunt ad Saracenos, ex c. contra Christianos, de heret. in 6. est enim eadem ratio, quae de transiuntibus ad Iudaeos. Ita ille, & ante illum noster Rojas de heret. part. 1. n. 124. ubi ita ait. Quamvis in c. contra Christianos de heret. in 6. solummodo dicitur de transiente ad ritus Iudaeorum; idem dicendum est de transiente ad ritus Saracenorum, quia ex identitate rationis etiam in poenalibus favore fidelis sit extensio, & ita etiam docent Sanctatelli, de haeresi c. 2. dub. unie. n. 1. ait enim, Apostata à fide dicuntur ij, qui à tota fide Christiana recedentes ad alias Religiones, seu sectas se transferunt, ut ad sectas Turcarum, Paganorum, vel Iudaeorum; vide etiam Riccium in praxi tom. 1. ref. 423. ver. Renegati, Zecchium in sum. tom. 1. tit. de heret. c. 11. n. 13. Peyrinum in privill. Minim. tom. 2. constit. 9. Pauli V. §. 2. n. 15. Carrerium de heret. n. 87. Vallens. in partit. ad Decretal. lib. 5. tit. 9. n. 2.

2. Ad poenas igitur deveniendo quoad abjuracionem sic asserit Genuensis in praxi Archiep. c. 68. n. 12. qui abnegarunt fidem Catholicam apud infideles, si sponte reversi petunt reconciliationem Ecclesiae; tanquam Apostatae formales abjurant, si fateantur se vere abnegasse fidem; si verò asserunt non habuisse intentionem abnegandi fidem, si pueri sunt, solent abjurare de levi, si majores, de vehementi, & hoc procedit, ut dictum est, si sponte veniant ad Tribunal S. Inquisit. Ita Genuens. & post illum Aloysius Barola in apor. lit. P. ver. pueri, §. 2. Sed magis ample loquitur Pegna in direct. Inquis. part. 2. com. 59. ubi sic ait. In his recipiendis & reconciliandis usu facti & supremi Tribunalis haec praxis recepta summo iudicio esse videtur, si committentes